

VÀI NÉT VỀ CÁC ĐẢNG CÁNH TẢ CẦM QUYỀN Ở MỸ LATIN HIỆN NAY

TRƯỜNG TUẤN ANH^(*)

1. Một số quan niệm chủ yếu về “cánh tả Mỹ Latin”

Từ những năm cuối của thế kỷ thứ XVIII, thuật ngữ “cánh tả” đã được đưa ra và sử dụng rộng rãi cho đến nay. Theo đó, “cánh tả” hay “phái tả” là thuật ngữ dùng để chỉ lực lượng có khuynh hướng trong hệ thống chính trị với tư tưởng tiến bộ, đổi mới và dân chủ, ngược lại với “cánh hữu” hay “phái hữu” được dùng để chỉ lực lượng có tư tưởng thụt lùi, trì trệ và bảo thủ.

Quan niệm về cánh tả Mỹ Latin hiện nay cũng không hoàn toàn giống thời kỳ những năm 1960 và 1970. Quan niệm về cánh tả Mỹ Latin truyền thống chủ yếu đề cập đến những người xã hội chủ nghĩa và những người cộng sản lấy việc chống chủ nghĩa tư bản, chống bá quyền Mỹ làm mục tiêu. Trong khi đó, theo quan điểm chính trị và chủ trương, chính sách chiếm vị trí chủ đạo của cánh tả Mỹ Latin hiện nay, “tiêu chuẩn chủ yếu là thái độ đối xử với những vấn đề dân chủ, bình đẳng và công bằng xã hội... Có thái độ phê phán việc cải cách kinh tế của chủ nghĩa tự do mới, chủ trương thông qua cải cách xã hội để thực hiện công bằng xã hội, chống toàn cầu hoá do phương Tây chủ đạo, yêu cầu

phải thiết lập trật tự quốc tế bình đẳng và hợp lý hơn” (Nguyễn Thế Lực, 2008).

Trong quan điểm của các nhà nghiên cứu hiện nay, có một số luồng ý kiến khác nhau khi quan niệm về cánh tả Mỹ Latin. *Luồng ý kiến thứ nhất* cho rằng, cánh tả Mỹ Latin có phạm vi rộng, bao gồm các chính đảng, các tổ chức phi chính phủ, các tổ chức quần chúng, các tổ chức chính trị quân sự với mục tiêu kiên trì theo đuổi con đường đấu tranh vũ trang và tầng lớp trí thức, tôn giáo, chính khách... với chủ trương hướng tới một xã hội công bằng, bảo vệ sự bình đẳng của con người. *Luồng ý kiến thứ hai* cho rằng, trong hiện thực Mỹ Latin, lực lượng cánh tả bao gồm các chính đảng cánh tả (có tính chất như đảng cộng sản, đảng công nhân, đảng xã hội...), các tổ chức quần chúng cánh tả (bao gồm công đoàn, hội nông dân, tổ chức phụ nữ và tổ chức thanh niên) và tầng lớp trí thức, tiểu tư sản, những người làm nghề tự do... *Luồng ý kiến thứ ba* thì chia cánh tả Mỹ Latin thành 4 nhóm, bao gồm: các chính đảng cánh tả (các đảng cộng sản, một số đảng xã hội hoặc đảng xã hội dân chủ và một số

^(*) ThS., Viện Thông tin Khoa học xã hội.

chính đảng theo chủ nghĩa dân tộc; các chính phủ cánh tả (Cuba, Venezuela, Brazil, Ecuador và Argentina); các phong trào hoặc tổ chức xã hội cánh tả; và các lực lượng cánh tả độc lập.

Cánh tả Mỹ Latin hiện nay chủ yếu bao gồm lực lượng của các đảng xã hội dân chủ trong khu vực. Tuy nhiên, do có sự thống nhất về mục tiêu và tính lan tỏa cách mạng ở khu vực này nên cánh tả Mỹ Latin còn bao gồm cả sự hợp tác, tham gia của các đảng cộng sản, công nhân và các lực lượng cách mạng tiến bộ khác trong liên minh cầm quyền. Vì vậy, giới nghiên cứu thường gọi phong trào này là *Phong trào cánh tả Mỹ Latin* (Thái Văn Long, 2009).

Hiện nay, các nhà nghiên cứu thường phân chia cánh tả Mỹ Latin thành hai xu hướng cơ bản:

Thứ nhất là cánh tả ôn hòa gồm các đảng cánh tả thay đổi để thích nghi với bối cảnh mới; chủ trương đi theo đường lối thực dụng, đề cao tự do, dân chủ, tiếp tục duy trì thể chế dân chủ tư sản, ưu tiên phát triển kinh tế, giải quyết một số vấn đề xã hội bức xúc, tiếp tục duy trì quan hệ khu vực, quan hệ với Mỹ và châu Âu. Các đảng ở những quốc gia hiện nay theo đường lối này là: *Đảng Lao động Brazil (PT)*, *Liên minh Thống nhất vì dân chủ Chile*, *Đảng Công lý Argentina*, *Đảng Cách mạng dân chủ Panama*, *Đảng Liên minh nhân dân cách mạng châu Mỹ tại Peru...*

Thứ hai là cánh tả cấp tiến gồm các đảng cánh tả ở các nước đang theo mô hình “Chủ nghĩa xã hội ở thế kỷ XXI” như: *Đảng Xã hội Thống nhất Venezuela (PSUV)*, *Đảng Phong trào tới Chủ nghĩa Xã hội Bolivia (MAS)*, *Đảng Liên minh Đất nước Ecuador (AP)*,

Đảng Mặt trận Giải phóng Dân tộc Sandino (FSLN) ở Nicaragua. Các đảng cánh tả ở đây thực hiện đường lối dựa vào sức mạnh của nhân dân lao động, thông qua lá phiếu cử tri tiến hành cuộc cách mạng dân chủ, bảo vệ độc lập, tự do, chủ quyền dân tộc, giành quyền làm chủ nguồn tài nguyên thiên nhiên, chủ trương phân chia của cải xã hội công bằng hơn, xây dựng xã hội mới theo định hướng xã hội chủ nghĩa, có quan hệ đồng minh chiến lược với Cuba, công khai phản đối chính sách đơn phương cường quyền, sử dụng dầu lửa làm liên kết khu vực và vũ khí rắn đe với Mỹ, thành lập những liên minh khu vực mới (tiêu biểu là Liên minh Bolivar cho châu Mỹ - ALBA)...

2. Các đảng cánh tả cầm quyền ở Mỹ Latin hiện nay

Đảng cánh tả cầm quyền ở Mỹ Latin là các đảng chính trị theo khuynh hướng cánh tả lên nắm chính quyền ở một số nước bằng việc đấu tranh vũ trang hoặc vận động bầu cử lấy phiếu cử tri.

Từ năm 1998 đến nay, đã có 13 đảng cánh tả lên cầm quyền và tiến hành nhiều cải cách ở đất nước mình, đó là ở *Venezuela, Bolivia, Ecuador, Nicaragua, Brazil, Argentina, Chile, Panama, Uruguay, Guatemala, Paraguay...* Tuy nhiên, tại thời điểm hiện nay, ở Mỹ Latin chỉ còn 10 đảng cánh tả đang cầm quyền và có vai trò quan trọng nổi bật tại các nước *Venezuela, Bolivia, Ecuador, Nicaragua, Brazil, Argentina, Uruguay, Peru, El Salvador...* Dưới đây xin được khái quát những nét chính về tình hình hoạt động và vai trò của các đảng cánh tả hiện nay đang cầm quyền ở một số nước Mỹ Latin.

Tại Venezuela, trong các cuộc bầu cử trước đây, cố Tổng thống Hugo Chavez giành chiến thắng với số phiếu cao trong cuộc bầu cử năm 2006, với 62% số phiếu bầu, vượt xa ứng cử viên đối lập Manuel Rosales tới 25 điểm. Năm 1998, ông cũng giành chiến thắng với hơn 56% số phiếu bầu trước ứng viên Henrique Salas Romer.

Tổng thống Hugo Chavez đắc cử nhiệm kỳ thứ ba vào tháng 10/2012 khi giành chiến thắng trước ứng cử viên chính là ông Henrique Capriles thuộc đảng cánh hữu - Đảng Công lý Thứ nhất (PJ). Tuy nhiên, sau ngày thắng cử, bệnh hiểm nghèo tái phát đã khiến Tổng thống Chavez không thể qua khỏi để nhậm chức nhiệm kỳ này. Đây là mất mát to lớn của Venezuela và phong trào cánh tả Mỹ Latin. Song, chiến thắng trong cuộc bầu cử vừa qua của ông Nicolas Maduro thuộc PSUV vào tháng 3/2013 đã minh chứng cho sức mạnh của những tư tưởng và thành tựu mà cố Tổng thống Hugo Chavez đã gây dựng. Trước thời điểm bầu cử năm 2012

tại Venezuela, PSUV ngày càng được củng cố và phát triển với 7,2 triệu đảng viên và đang xây dựng Mặt trận Yêu nước nhằm đoàn kết tất cả các giai tầng xã hội trong cuộc đấu tranh bảo vệ cách mạng (Nhật Nam, 2012). Trong thời gian tới, để đảm bảo cho sự cầm quyền vững chắc và tạo lòng tin của nhân dân Venezuela nhiều hơn nữa, Chính phủ của Tổng thống Nicolas Maduro cần nhanh chóng giải quyết tốt các vấn đề có liên quan tới an ninh công cộng, hiệu quả kinh tế, lạm phát (đang ở mức cao, trên dưới 30%), vấn đề thị trường “chợ đen”, nhất là thị trường ngoại tệ bất hợp pháp...

Tại Bolivia, cuộc bầu cử tổng thống Bolivia năm 2005 với ba ứng cử viên: Evo Morales thuộc đảng cánh tả - MAS; Jorge Quiroga, lãnh đạo Đảng Quyền lực Dân chủ và Xã hội (PODEMOS); và cựu lãnh đạo Đảng Acción Democrática Nacionalista (ADN). Kết quả cuối cùng, ông Evo Morales đã thắng cử với 53,74% số phiếu, một đại đa số ít thấy trong

Một số đảng chính trị cánh tả ở Mỹ Latin

Nước	Nhà lãnh đạo	Bắt đầu từ	Phân loại	Số năm nắm quyền (từ năm 2000)		
				Đến 2002	Đến 2005	Đến 2008
Argentina	The Kirchners	3/5/2004	Cánh tả dân túy	0	2	5
Bolivia	Evo Morales	6/1/2007	Cánh tả dân túy	0	0	2
Brazil	Lula da Silva	3/1/2004	Dân chủ xã hội	0	2	5
Chile	Ricardo Lagos	3/2001	Dân chủ xã hội	2	5	8
Ecuador	Rafael Correa	7/1/2008	Cánh tả dân túy	0	0	1
Nicaragua	Daniel Ortega	7/1/2008	Cánh tả dân túy	0	0	1
Uruguay	Tabare Vazquez	5/3/2006	Dân chủ xã hội	0	0	3
Venezuela	Hugo Chavez	8/2/2000	Cánh tả dân túy	3	6	9

(Soạn theo: McLeod and Nora Lustig (2010), “Poverty and Inequality under Latin America’s New Left Regime”, Paper prepared for 15th Annual LACEA Meeting, Medellin, Colombia)

những cuộc bầu cử tại Bolivia.

Năm 2009, ông Morales đã tái đắc cử nhiệm kỳ 2010-2015 với số phiếu áp đảo là 61%, nhiều hơn 35% so với đối thủ về thứ hai, cựu thống đốc phái hữu Manfred Reyes Villa (Bình Nguyên, 2009).

Tại Ecuador, sự nổi lên của những người bản xứ, chỉ chiếm gần 2% dân số, với tư cách nhóm cử tri năng động đã làm cho sự bất ổn tăng thêm trong những năm gần đây ở nước này. Dân chúng đã chán ngán với sự bất lực của Chính phủ trong việc thực hiện những lời hứa về cải cách ruộng đất, hạ tỷ lệ thất nghiệp và tăng cường phúc lợi xã hội, và sự khai thác quá mức của tầng lớp thượng lưu chủ đất. Sự bất ổn trong xã hội cùng với những hành động gây bất ổn của cả phe thượng lưu và các phong trào cánh tả, đã dẫn tới sự xói mòn quyền lực của phe lập pháp. Các nhánh Chính phủ trao cho Tổng thống rất ít quyền hành, như vụ việc xảy ra vào tháng 4/2005 khi Nghị viện Ecuador lật đổ Tổng thống Lucio Gutierrez.

Phó Tổng thống Alfredo Palacio lên thay và cầm quyền tới cuộc bầu cử tổng thống năm 2006. Trong cuộc bầu cử Tổng thống Ecuador năm 2006, không ứng cử viên nào giành được thắng lợi quyết định và cuộc bầu cử vòng hai vào tháng 11 đã mang lại thắng lợi cho ông Rafael Correa trước Alvaro Noboa. Rafael Correa thắng lợi với 57% số phiếu hợp lệ. Đây là thắng lợi với số phiếu cao nhất từ khi bắt đầu thời kỳ dân chủ tại quốc gia này vào năm 1979, sau Jaime Roldós (1979) và Sixto Durán Ballén (1992).

Tháng 4/2009, nhà kinh tế từng du học ở Mỹ và là nhà chính trị theo đường lối xã hội chủ nghĩa - đương kim Tổng

thống Ecuador Rafael Correa đã lập nên chiến thắng ngoạn mục trong cuộc bầu cử tổng thống với 54,92% số phiếu bầu, vượt xa đối thủ thứ hai trên 25 điểm. Kết quả bầu cử cho thấy, AP của Tổng thống R. Correa chiếm đa số trong tổng số 124 ghế tại Quốc hội nước này. Đây là Tổng thống đầu tiên tái đắc cử ở Ecuador kể từ năm 1972 và hoàn thành nhiệm kỳ của mình (trước đó, 7 tổng thống đã mất ghế khi chưa hết nhiệm kỳ) và là ứng viên tổng thống đầu tiên không phải trải qua cuộc bầu cử vòng hai kể từ khi Ecuador tổ chức bầu cử dân chủ.

Tại Nicaragua, tình hình chính trị tiếp tục ổn định, kinh tế phát triển khá, các chương trình xã hội với sự giúp đỡ của Venezuela và Cuba đang cải thiện đáng kể đời sống vật chất và tinh thần của người dân. Nhiều vấn đề kinh tế, xã hội đã được giải quyết. Từ chỗ thiếu tới 50% nhu cầu điện năng và phải nhập phần lớn nhu cầu lương thực, thực phẩm khi FSLN tái cầm quyền năm 2007, nhưng với sự giúp đỡ của Venezuela, Nicaragua không những đã giải quyết dứt điểm vấn đề thiếu điện và lương thực mà còn đang từng bước xuất khẩu điện và lương thực sang các nước khu vực. Lương tối thiểu tăng 3 lần; mù chữ giảm từ 17% xuống còn 7%; điều kiện y tế được cải thiện rõ rệt. Uy tín của FSLN và của Tổng thống Daniel Ortega ngày càng tăng mạnh. Trong khi đó, mặc dù được Mỹ ra sức trợ giúp, cánh hữu tiếp tục bị chia rẽ nặng và đã không tìm được tiếng nói chung trong cuộc bầu cử vào tháng 11/2011. Vì vậy, FSLN đã giành thắng lợi vang dội ngay tại vòng đầu cuộc bầu cử tổng thống và quốc hội năm 2011 (Ban Tuyên giáo Hải Dương, 2012).

Tại Brazil, sau hơn hai nhiệm kỳ cầm quyền của PT, Brazil đã có những thay đổi to lớn. Kinh tế tăng trưởng nhanh, mạnh, vững chắc, trung bình gần 5%/năm và trở thành một trong 10 nền kinh tế lớn nhất thế giới. Giá trị xuất nhập khẩu tăng hơn 3 lần; Lạm phát được khống chế; Dự trữ ngoại tệ tăng mạnh (375 tỷ USD); Brazil không những đã trả hết nợ cho IMF mà còn trở thành chủ nợ của tổ chức này và đang đầu tư ngày càng nhiều ra nước ngoài; Hạ tầng cơ sở phát triển. Brazil đã thoát khỏi cuộc khủng hoảng hiện nay và hồi phục đáng kể^(*).

Nhiều vấn đề xã hội đang từng bước được giải quyết. 12 triệu việc làm đã được tạo ra, thất nghiệp năm 2009 giảm xuống còn khoảng 7%, 24 triệu người thoát khỏi tình trạng nghèo đói, 12,4 triệu gia đình (khoảng 49 triệu người) được Chính phủ cấp tín dụng để phát triển sản xuất. Hàng triệu người được cấp ruộng đất, 6,5 triệu căn nhà cho người lao động đã được xây dựng. Lương tối thiểu tăng hơn 3 lần, từ 150 USD lên gần 500 USD. Hàng triệu trẻ em được hưởng trợ cấp giáo dục hàng tháng để có thể đến trường (Đại sứ quán Việt Nam tại Brazil, 2011). Chính những thành tựu kinh tế - xã hội to lớn này đã giúp PT giành chiến thắng liên tiếp trong 3 lần bầu cử gần đây (với nhà lãnh đạo Lula da Silva năm 2002 và 2006, Dilma Rousseff năm 2010).

Tại Argentina, tuy các chính sách xã hội có lúc còn chưa được như mong muốn, nhưng Argentina trong các nhiệm kỳ cầm quyền của chính phủ

trung tả vẫn đạt được nhiều thành tựu rất đáng khích lệ. Cũng giống như Brazil, Argentina đã nhanh chóng ra khỏi khủng hoảng. Kinh tế phát triển nhanh và mạnh, đạt đỉnh điểm 9,6% vào năm 2010 - một trong những chỉ số tăng trưởng cao nhất khu vực (An Châu, 2013). Các vấn đề xã hội từng bước được giải quyết, số người nghèo giảm từ 58% năm 2002 xuống còn 30% như hiện nay, 90% người già được hưởng trợ cấp xã hội, 2,3 triệu người nghỉ hưu trước đây không được cấp lương hưu nay đã nhận được khoản tiền này. Hơn 3 triệu trẻ em nghèo được trợ cấp để có thể đến trường. Chương trình hỗ trợ 3 triệu máy tính xách tay cho sinh viên, học sinh nghèo bước đầu được triển khai có kết quả. Chính sách thuế ngày càng có lợi cho người lao động với việc tăng thuế đánh vào giai cấp tư sản, đại địa chủ.

Uy tín của Chính phủ trung tả tăng mạnh trong năm 2011 và đây chính là nguyên nhân dẫn đến thắng lợi lần thứ hai liên tiếp của Tổng thống Cristina Kirchner. Tuy nhiên, ý kiến của cánh tả đối với Chính phủ trung tả cầm quyền hiện nay cũng còn rất khác nhau và phân thành hai nhóm: Nhóm những đảng ủng hộ và nhóm những đảng không ủng hộ Chính phủ. Nhóm không ủng hộ Chính phủ bao gồm những đảng cánh tả trung thành với đường lối đấu tranh trước đây. Các đảng này cho rằng Chính phủ hiện nay vẫn áp dụng mô hình phát triển tự do mới, vì vậy họ chủ trương tăng cường gây sức ép để Chính phủ có nhiều cải cách triệt để hơn theo hướng của Venezuela. Chính đường lối cứng rắn đã làm uy tín các đảng này giảm sút, lực lượng ít dần. Gần đây, một số đảng cánh tả đã có sự điều chỉnh về đường lối sau khi nhận ra rằng sự chia rẽ trong cánh tả có thể dẫn đến việc

^(*) Theo Cơ quan thống kê quốc gia Brazil, GDP của nước này chỉ tăng 2,7% mặc dù tốc độ tăng trưởng tăng mạnh vào bốn tháng cuối năm 2011 (Thanh Tuyên, 2013).

cánh hữu quay lại cầm quyền như đã xảy ra ở Chile.

Tại Uruguay, Đảng Colorado và các bên khác đã đấu tranh giành quyền lực trong suốt phần lớn lịch sử nước này. Tuy nhiên, trong cuộc bầu cử năm 2004, một liên minh cánh tả là Mặt trận Mở rộng đã được thành lập gồm Phong trào du kích Tupamaros, Đảng Cộng sản, Đảng Dân chủ Thiên chúa giáo... Trong số những người được bầu vào Quốc hội, ông Tabare Vazquez đã được bầu làm Tổng thống.

Năm 2009, Mặt trận Mở rộng đã tiếp tục giành thắng lợi cho cuộc bầu cử lần thứ hai. Ông Mujica - một chính trị gia và là cựu du kích, một thành viên của Mặt trận Mở rộng - đã đắc cử Tổng thống Uruguay (Thiên Ân, 2009).

Tại Peru, Liên minh Peru Chiến thắng với ứng cử viên tổng thống là ông Ollanta Humala đã giành thắng lợi vào tháng 6/2011. Đây là một thất bại to lớn của phe cánh hữu và là một thắng lợi lịch sử của phe cánh tả. Thắng lợi này đã chấm dứt 31 năm cầm quyền của các chính phủ cánh hữu và mở ra một giai đoạn phát triển mới cho Peru. Liên minh Peru Chiến thắng bao gồm nhiều đảng cánh tả và trung tả như: Đảng Dân tộc Peru (của Tổng thống Ollanta Humala), Đảng Cộng sản Peru, Đảng Xã hội Peru, Đảng Xã hội Cách mạng Peru, Phong trào Tiếng nói Xã hội Chủ nghĩa, Phong trào Lima cho tất cả...

Tuy nhiên, Tổng thống Ollanta Humala lại đang có dấu hiệu xa rời những cam kết tranh cử ban đầu và có nhiều nhân nhượng với cánh hữu. Một thách thức to lớn nữa của cánh tả Peru là tình trạng chia rẽ trầm trọng ngay bên trong các lực lượng này.

Hiện nay cánh tả Peru được tập hợp trong hai khối chính: Thứ nhất là Liên minh Cánh tả bao gồm Đảng Cộng sản, Đảng Xã hội, Đảng Xã hội Cách mạng... Thứ hai là Phong trào Cánh tả Mới (do Đảng Cộng sản Peru - Tổ quốc đỏ sáng lập, đồng thời là thành viên lãnh đạo) bao gồm Đảng Cộng sản Peru - Tổ quốc đỏ và một số lực lượng cánh tả khác.

Trong cuộc bầu cử vừa qua, chỉ có Liên minh Cánh tả tham gia Liên minh Peru Chiến thắng. Còn Phong trào Cánh tả Mới chỉ ủng hộ Ollanta Humala ở vòng hai. Sau thắng lợi của Ollanta Humala, các đảng cánh tả nước này đang có xu hướng nhích lại gần nhau hơn, tiến tới xây dựng một cơ chế phối hợp duy nhất giữa các đảng này. Mục tiêu của các đảng cánh tả Peru thời gian tới là đoàn kết, tập hợp trong một liên minh duy nhất, đồng thời mở rộng đoàn kết với các phong trào xã hội và các tổ chức thổ dân ở Peru.

Tại El Salvador, sau khi Đảng Mặt trận Giải phóng Dân tộc (FMLN) thắng cử và lên cầm quyền năm 2009, tình hình đất nước vẫn rất khó khăn, kinh tế kém phát triển và phụ thuộc gần như hoàn toàn vào Mỹ. Tỷ lệ nghèo đói vẫn còn trên 30%, mù chữ tại thành thị là 10% và tại nông thôn là 22%, dịch vụ y tế chỉ đáp ứng được 45% các nhu cầu cơ bản nhất.

El Salvador có 9 triệu dân thì gần 3 triệu người đang sống và làm việc tại Mỹ. Kiều hối từ Mỹ gửi về lên tới gần 4 tỷ USD mỗi năm. Đồng tiền chính thức lưu hành hiện nay tại El Salvador là đồng USD. Chính vì vậy, El Salvador đã bị tác động mạnh bởi cuộc khủng hoảng kinh tế, tài chính Mỹ: Xuất khẩu sang Mỹ giảm mạnh; Kiều hối giảm từ gần 4 tỷ xuống còn 3,18 tỷ năm 2009; Tăng

trưởng kinh tế năm 2009 là -3,1% và năm 2010 chỉ đạt 1,4% (Globalede, 2011). Do Tổng thống chỉ là một nhân sĩ tiến bộ, không phải đảng viên của FMLN nên chính sách kinh tế của Chính phủ hiện nay không khác gì nhiều so với trước đây. Đây là một vấn đề khó đối với Đảng bởi nhiều nội dung trong đường lối kinh tế - xã hội của Đảng không được Tổng thống thực hiện. Đặc biệt, trong chính sách đối ngoại, khác biệt giữa Đảng và Tổng thống là khá lớn, nhất là quan điểm của hai bên đối với ALBA (Đảng Mặt trận Giải phóng Dân tộc muốn El Salvador gia nhập khối này, trong khi Tổng thống vẫn chủ trương duy trì liên minh chiến lược với Mỹ). Chính vì vậy, trong cuộc bầu cử tổng thống vào năm 2014, Đảng cánh tả cầm quyền nước này chủ trương sẽ chọn ứng cử viên tổng thống là đảng viên của Đảng để tránh tình trạng trống đánh xuôi, kèn thổi ngược giữa Đảng và Tổng thống như hiện nay.

FMLN hiện nay đang tiếp tục được củng cố và phát triển. Đảng này hiện có 32.000 đảng viên và 55.000 cảm tình Đảng. Trong Chính phủ, FMLN có 7/14 bộ trưởng, tại Quốc hội có 35/84 nghị sĩ và là đảng có nhiều ghế nhất tại cơ quan lập pháp. Đảng hiện có các đảng viên đang cầm quyền tại 96/262 quận, huyện với số dân chiếm 52% dân số cả nước (Ban Tuyên giáo Hải Dương, 2012). Mục tiêu sắp tới của Đảng là vận động nhân dân tiếp tục ủng hộ Đảng, giành nhiều phiếu hơn trong các bầu cử sắp tới để tăng thêm số ghế tại Quốc hội, mở rộng số quận, huyện do Đảng nắm quyền và đặc biệt giành thắng lợi trong cuộc bầu cử tổng thống năm 2014.

Tại Cộng hòa Dominica, tuy nền kinh tế nước này có tốc độ tăng trưởng

kinh tế khá: Năm 2010 là 7,5%; Năm 2011 là 5% (VietnamPlus, 2011). Tuy nhiên, Dominica cũng đang phải đương đầu với nhiều khó khăn to lớn: Thâm hụt thương mại lên tới 30%, nợ công tăng, thu ngân sách giảm, nhiều chương trình xã hội không được thực hiện, mức sống của người dân giảm sút. Hậu quả là năm 2012, GDP nước này chỉ đạt tăng trưởng ở mức 0,4% (Indexmundi, 2013). Hai đảng chính trị lớn nhất ở Cộng hòa Dominica là Đảng Giải phóng Chăm quyền (PLD) và Đảng Cách mạng Đối lập (PRD) đều là đảng trung tả, thành viên của Diễn đàn Sao Paulo. Không mấy ngạc nhiên khi trong cuộc bầu cử tổng thống và quốc hội tháng 5/2012, ứng cử viên Danilo Medina của PLD ở Cộng hòa Dominica đã tuyên bố giành chiến thắng (Fox News Latino, 2012). Có thể thấy rằng, Đảng cánh tả vẫn tồn tại ở Dominica nhưng không có sức ảnh hưởng lớn như các đảng cánh tả hiện đang nắm quyền tại các nước Mỹ Latin khác.

3. Một số nhận định

Trên con đường phát triển của mình, các đảng cánh tả Mỹ Latin gặp rất nhiều thách thức, khó khăn và những âm mưu chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch trong nước và nước ngoài. Khó khăn thách thức trong nước trước hết bắt nguồn từ việc xây dựng lại các mô hình kinh tế, các thể chế kinh tế, đặc biệt là ở các nước cánh tả dân túy như Venezuela, Bolivia, Ecuador... Chính quyền ở các nước này xuất hiện từ các phong trào quần chúng, xây dựng đất nước dựa trên các bản hiến pháp mới. Đây là những cải cách được đánh giá là có tính chất sâu sắc nhưng rất dễ bị tấn công của các thế lực bên ngoài nhằm bôi nhọ hình ảnh của các nguyên

thủ quốc gia. Những quyết sách của Venezuela, Bolivia, Ecuador có nhiều thành công nhưng cũng có rất nhiều khuyết điểm và hạn chế. Việc khôi phục quyền kiểm soát của nhà nước đối với nguồn tài nguyên thiên nhiên, không ủng hộ chủ nghĩa tự do kinh tế, khuyến khích bảo hộ mậu dịch đã đưa đến nhiều tiến bộ cho các nước này, đồng thời cho thấy những công việc bề bộn mà chính phủ các nước này cần phải làm trong thời gian tới.

Cho dù cả hai lực lượng cánh tả ở Mỹ Latin đều theo đuổi các chương trình trợ cấp công nhằm tạo việc làm, nâng cao mức lương, đảm bảo các quyền lợi xã hội và kinh tế của những người được hưởng lương, nông dân, thợ thủ công, tiểu thương, những người hưu trí, nhưng chính sách của các chính phủ cánh tả dân túy vẫn tỏ ra kém hiệu quả hơn các chính phủ cánh tả khác. Đồng thời, Venezuela, Bolivia, Ecuador cũng là nhóm nước có sự phục hồi kinh tế sau khủng hoảng kinh tế toàn cầu chậm chạp hơn nhiều so với các nước cánh tả khác.

ALBA và Dự án “CNXH ở thế kỷ XXI” do Tổng thống Hugo Chavez khởi xướng đã vấp phải sự chống phá của các thế lực bên ngoài, đứng đầu là Mỹ. Những cuộc chiến ngoại giao giữa Mỹ và Venezuela, Bolivia trong thời gian qua là ví dụ minh chứng rõ nét nhất cho sự phản ứng của Mỹ đối với chính sách của các đảng cánh tả cầm quyền ở những quốc gia này. Phong trào cánh tả mở rộng ở Mỹ Latin và sự liên kết ngày càng lớn giữa các đảng cánh tả cầm quyền ở nhiều nước Mỹ Latin với Trung Quốc, Nga, Cuba, Iran khiến Mỹ đang có nguy cơ mất đi sân sau của mình. Những điều chỉnh lớn trong chính sách đối ngoại của Mỹ thời gian gần đây cho

thấy Mỹ sẽ tăng cường khoét sâu mâu thuẫn giữa các quốc gia thuộc lực lượng cánh tả Mỹ Latin, ly khai từng nước cánh tả bằng các biện pháp ngoại giao, chính trị và kinh tế. Đây là một thách thức không nhỏ đối với phong trào đoàn kết và hợp tác giữa các nước Mỹ Latin.

Hơn thế, các đảng cánh tả cầm quyền ở Mỹ Latin phát triển trong bối cảnh khủng hoảng phong trào cánh tả trên thế giới. Nhiều thập niên qua, thế giới đã đưa ra những đề xuất chống khủng hoảng của cánh tả, nhưng những đề xuất này tỏ ra không mang lại hiệu quả. Nguyên nhân thất bại của các đảng cánh tả trước đó có nhiều và những bài học nặng nề vẫn còn đó. Liệu các đảng cánh tả cầm quyền ở Mỹ Latin có tiếp tục có những bước phát triển mới vì những mục tiêu đấu tranh vì hòa bình, độc lập, dân chủ và công bằng, tiến bộ xã hội hay không? Câu trả lời đó phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố, trong đó phụ thuộc vào cả những nỗ lực không ngừng của các đảng cánh tả trong xây dựng mô hình thể chế mới cho phát triển kinh tế, và một phần phụ thuộc vào bối cảnh thế giới bên ngoài phát triển thuận lợi hay không thuận lợi cho các trào lưu cánh tả □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. An Châu (2013), *Chính trường hỗn loạn vì vắng bóng Tổng thống*, <http://antg.cand.com.vn/News/PrintView.aspx?ID=81824>
2. Thiên Ân (2009), *Honduras và Uruguay có Tổng thống mới*, <http://phapluattp.vn/2009113011115179p0c1017/honduras-va-uruguay-co-tong-thong-moi.htm>

3. Ban Tuyên giáo Hải Dương (2012), *Tình hình cánh tả Mỹ La-tinh năm 2011*, www.tuyengiao.haiduong.org.vn/ThôngTinCTTG/Tulieubaocaovien/Pages/Tình hình cánh tả Mỹ La-tinh năm 2011.aspx
4. Bình Nguyên (2012), *Hugo Chavez tái đắc cử Tổng thống Venezuela*, <http://vnexpress.net/gl/the-gioi/2012/10/hugo-chavez-tai-dac-cu-tong-thong-venezuela/>
5. Đại sứ quán Việt Nam tại Brazil (2011), *Khái quát Brazil và quan hệ với Việt Nam*, <http://www.vietnamembassy-brazil.org/vi/nr070521165956/>
6. Fox News Latino (2012), *Dominican Election: Danilo Medina Wins, Mejia Claims Fraud*, <http://latino.foxnews.com/latino/politics/2012/05/21/dominican-election-in-dispute-after-apparent-win/>
7. Globalede (2011), *El Salvador: Economy*, <http://globalede.msu.edu/countries/el-salvador/economy>
8. Indexmundi (2013), *Dominica Economy Profile 2013*, http://www.indexmundi.com/dominica/economy_profile.html
9. K.M. (2009), *Tổng thống cánh tả Ecuador tái đắc cử ngoạn mục*, <http://www.sggp.org.vn/thegioi/2009/4/188881/>
10. Thái Văn Long (2009), *Phong trào cánh tả Mỹ Latin hiện nay và triển vọng trong thời gian tới*, <http://tapchiquptd.vn/tap-chi-in.html?sobi2Task=sobi2Details&catid=3&sobi2Id=220>
11. Nguyễn Thế Lực (2008), *Phong trào cánh tả Mỹ Latin: Thực trạng và triển vọng*, Đề tài cấp Bộ, Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh.
12. McLeod and Nora Lustig (2010), "Poverty and Inequality under Latin America's New Left Regime", *Paper prepared for 15th Annual LACEA Meeting*, Medellin, Colombia.
13. Nhật Nam (2009), *Sự lựa chọn vì dân chủ và tiến bộ ở Bolivia*, <http://www.baomoi.com/Su-lua-chon-vi-dan-chu-va-tien-bo-o-Bolivia/119/3596892.epi>
14. Thanh Tuyền (2012), *Kinh tế Brazil chỉ tăng trưởng 2,7% năm 2011*, <http://www.thesaigontimes.vn/Home/thegioi/ghinhan/72713/>
15. VietnamPlus (2011), *Kinh tế Mỹ Latinh, Caribe tăng trưởng 4,7% năm nay*, <http://www.vietnamplus.vn/Home/Kinh-te-Mỹ-Latinh-Caribe-tang-truong-47-nam-nay/20117/97380.vnplus>